

Fagnettverk KRLE
Fjerde samling, 24. mars 2021

Tverrfaglige temaer i KRLE

Vebjørn Horsfjord

Plan for dagen:

- 0900 Velkommen
- 0910 Erfaringsdeling (mellomarbeid) i grupper (trinnvis)
- 0935 Deling fra gruppene i plenum
- 0950 Pause
- 1005 Fagøkt om tverrfaglige temaer
- 1035 Gruppearbeid (trinnvis)
- 1115 Pause
- 1130 Deling fra gruppearbeidet i plenum
- 1155 Avsluttende kommentarer
- 1200 Slutt

Mellomarbeid fra sist:

- a) Ta utgangspunkt i ett eller flere av de temaene du underviser om i vinter. Tenk gjennom hvordan undervisningsopplegget realiserer prinsippene i overordnet del og operasjonaliserer «fagets relevans og sentrale verdier» så vel som kjerneelementene.
- b) Griper du forberedelse og undervisning an på en annen måte nå enn under tidligere læreplan? På hvilken måte?
- c) Del gjerne innsiktene dine i profesjonsfellesskapet på skolen.

Erfaringsdeling i grupper

- Tidtaker: Nestemann som har bursdag
- Referent: Fornavn sist i alfabetisk rekkefølge (eller nest sist hvis tidtaker er sist).
- Tidtaker beregner tida til hver
- Rekkeframlegg: Presenter erfaringer én og én
- Etter hver: Oppklarende spørsmålsrunde (ikke diskusjon)

- I plenum: Presenter én praksiserfaring med deres felles kommentarer

Tverrfaglige temaer i KRLE

Tre tverrfaglige temaer

- Folkehelse og livsmestring
- Demokrati og medborgerskap
- Bærekraftig utvikling

«Temaene er prioritert fordi de berører sentrale samfunnsutfordringer som er aktuelle over tid. Skolen skal legge til rette for læring innenfor de tre temaene og de skal være et felles anliggende for skolen»

Tre tverrfaglige temaer

- Folkehelse og livsmestring
- Demokrati og medborgerskap
- Bærekraftig utvikling

Temaene er IKKE fag

Temaene trenger IKKE
behandles *tverrfaglig*

Tre tverrfaglige temaer

- Folkehelse og livsmestring
- Demokrati og medborgerskap
- Bærekraftig utvikling

«Kompetansemålene beskriver hva elevene skal lære innenfor temaene. Hvert tema inngår i fag **bare** der de er en sentral del av det faglige innholdet.»

Tre tverrfaglige temaer

- Folkehelse og livsmestring
- Demokrati og medborgerskap
- Bærekraftig utvikling

«Ulike sider ved de tverrfaglige temaene ivaretas i ulike fag. For eksempel skal elevene i KRLE lære om etiske sider ved alle de tre temaene.»

Tre tverrfaglige temaer

- Folkehelse og livsmestring
- Demokrati og medborgerskap
- Bærekraftig utvikling

«Ulike sider ved de tverrfaglige temaene ivaretas i ulike fag. For eksempel skal elevene i KRLE lære om etiske sider ved alle de tre temaene.»

Tre tverrfaglige temaer

- Folkehelse og livsmestring
- Demokrati og medborgerskap
- Bærekraftig utvikling

«Ulike sider ved de tverrfaglige temaene ivaretas i ulike fag. For eksempel skal elevene i KRLE lære om etiske sider ved alle de tre temaene.»

Folkehelse og livsmestring

I KRLE handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om at elevene skal få utforske eksistensielle spørsmål og svar. Arbeidet med faget gir elevene kunnskap om menneskeverdet og hvordan dette forankres i ulike religioner og livssyn. Faget bidrar til å utvikle elevenes evne til å **reflektere over etiske spørsmål** og problemstillinger som gjelder identitet, kjønn, seksualitet og psykisk helse.

Demokrati og medborgerskap

I KRLE handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om at elevene skal **delta i etisk refleksjon** og få øvelse i å innta ulike perspektiver. KRLE bidrar til å styrke elevenes evne til å håndtere utfordrende spørsmål og være åpne for andres synspunkter i et mangfoldig samfunn. Gjennom å **delta i etisk refleksjon** blir elevene i stand til å problematisere makt og utenforskap og til å stille spørsmål ved gjengse normer.

Bærekraftig utvikling

I KRLE handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om at elevene skal utforske eksistensielle spørsmål og **delta i etisk refleksjon** over naturen og menneskets plass i den. Dette innebærer at elevene kan reflektere over hvordan menneske, miljø og samfunn påvirker hverandre, og over hvordan de kan ta ansvarlige valg.

Bærekraftig utvikling

I KRLE handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om at elevene skal utforske eksistensielle spørsmål og **delta i etisk refleksjon** over naturen og menneskets plass i den. Dette innebærer at elevene kan reflektere over hvordan menneske, miljø og samfunn påvirker hverandre, og over hvordan de kan ta ansvarlige valg.

«Etisk refleksjon»

«Etisk refleksjon»

Kjerneelement (nr. 5):

Etisk refleksjon

Elevene skal kunne identifisere etiske dilemmaer og drøfte moralske spørsmål ved hjelp av egen erfaringsbakgrunn, evne til innlevelse og ulike etiske modeller og begreper. Etisk refleksjon gir mulighet til å håndtere store og små spørsmål, konflikter og utfordringer med betydning for skolesamfunnet, hverdagslivet og det globale samfunnet. Filosofiske tenkemåter gir elevene redskaper til å analysere argumentasjon og påstander.

Noen kompetansemål etter 4. trinn:

- Beskrive og samtale om ulike måter å leve sammen på i familie og samfunn
- Samarbeide med andre i filosofisk samtale
- **Identifisere og reflektere over etiske spørsmål**
- **Utforske og samtale om etiske sider ved menneskers levesett og ressursbruk**
- Sette seg inn i og formidle egne og andres tanker, følelser og erfaringer
- **Samtale om hva menneskeverd, respekt og toleranse betyr og hva det innebærer for hvordan vi lever sammen**

Noen kompetansemål etter 7. trinn:

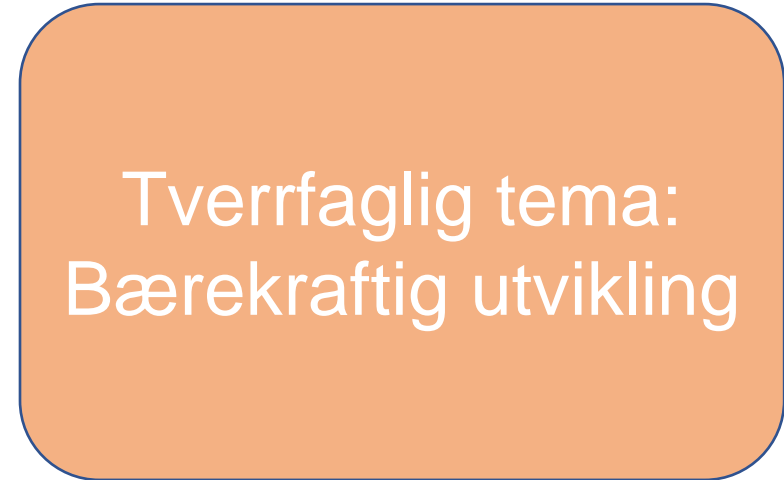
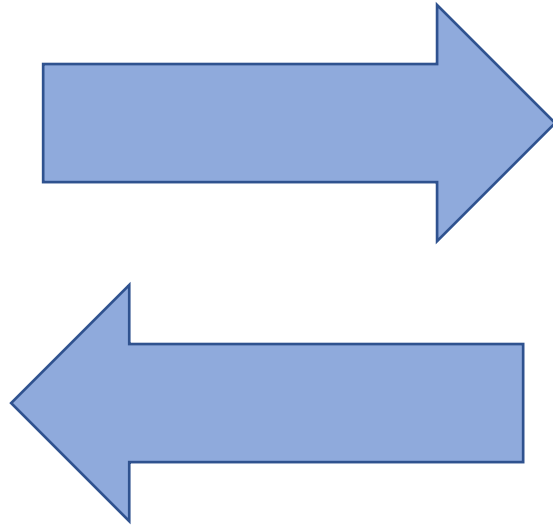
- **Utforske og beskrive egne og andres perspektiver i etiske dilemmaer knyttet til hverdags- og samfunnsutfordringer**
- Reflektere over eksistensielle spørsmål knyttet til menneskets levesett og levekår og klodens framtid
- Gjøre rede for hva menneskerettighetene innebærer for ytringsfrihet, religionsfrihet og religiøse minoriteters situasjon i Norge

Noen kompetansemål etter 10. trinn:

- Utforske etiske ideer fra sentrale skikkelser i filosofihistorien og anvende ideene til å drøfte aktuelle etiske spørsmål
- Utforske andres perspektiv og håndtere uenighet og meningsbrytning
- Reflektere over eksistensielle spørsmål knyttet til det å vokse opp og leve i et mangfoldig og globalt samfunn
- Identifisere og drøfte etiske problemstillinger knyttet til ulike former for kommunikasjon
- Identifisere og drøfte aktuelle etiske problemstillinger knyttet til menneskerettigheter, bærekraft og fattigdom

«Etisk refleksjon»?

- «etisk» – en kvalitet ved refleksjonen?
- «etisk» – refleksjonens tema?
- «etisk» – refleksjonens mål?
- «Uetisk refleksjon»?
- Etisk refleksjon i andre fag?

Det er når man reflekterer over refleksjonen at KRLE-
fagets særlige bidrag blir tydelig
OG det tverrfaglige temaet blir fullt ut integrert i faget

Refleksjon:

Må være OM noe annet.

Må være BEVISST om seg selv.

Én modell for etisk refleksjon

(mye brukt blant annet i medisinsk etikk):

- 1) Hva er den etiske utfordringen?
- 2) Hva er fakta i saken («faktapremisser»)?
- 3) Hvem berøres og hvilke interesser har de?
- 4) Hvilke verdier og prinsipper (ev. juridiske regler) aktualiseres («verdipremisser», «verdilære»)?
- 5) Hvilke handlingsalternativer finnes?
- 6) Helhetlig drøfting og vurdering av handlingsalternativene, inkludert vekting av verdier (og ev. vurdering av sannsynlighet etc.)

Én modell for etisk refleksjon

(mye brukt blant annet i medisinsk etikk):

- 1) Hva er den etiske utfordringen?
- 2) Hva er fakta i saken («faktapremisser»)?
- 3) Hvem berøres og hvilke interesser har de?
- 4) Hvilke verdier og prinsipper (ev. juridiske regler) aktualiseres («verdipremisser», «verdilære»)?
- 5) Hvilke handlingsalternativer finnes?
- 6) Helhetlig drøfting og vurdering av handlingsalternativene, inkludert vekting av verdier (og ev. vurdering av sannsynlighet etc.)

Med bruk av
alderstilpasset
terminologi er
modellen egnet
for bruk på alle
alderstrinn

Én modell for etisk refleksjon

(mye brukt blant annet i medisinsk etikk):

- 1) Hva er den etiske utfordringen?
- 2) Hva er fakta i saken («faktapremisser»)?
- 3) Hvem berøres og hvilke interesser har de?
- 4) Hvilke verdier og prinsipper (ev. juridiske regler) aktualiseres («verdipremisser», «verdilære»)?
- 5) Hvilke handlingsalternativer finnes?
- 6) Helhetlig drøfting og vurdering av handlingsalternativene, inkludert vekting av verdier (og ev. vurdering av sannsynlighet etc.)

«Etisk refleksjon»
uten undrende
utforskning er
moralisme

Tverrfaglige temaer i
KRLE er ikke KUN
etisk refleksjon

Kjerneelement (nr. 4):

Utforsking av eksistensielle spørsmål og svar

Faget handler om ulike måter mennesker har nærmet seg spørsmål om mening, identitet og virkelighetsbilde gjennom religioner, livssyn, etikk og filosofi. Faget skal gi rom for refleksjon, filosofisk samtale og undring ved å utforske eksistensielle spørsmål. Elevene skal også kunne forholde seg til spørsmål det er dyp uenighet om.

Gruppearbeid

- Velg ett av de tverrfaglige temaene
- Velg ett (ev. flere) relevante kompetansemål som innebærer eller aktualiserer etisk refleksjon. Bruk UDIRs nettside, inkludert løsningen som knytter tverrfaglige temaer til kompetansemål.
- Lag en skisse til et undervisningsopplegg som innebærer etisk refleksjon, inkludert bevisstgjøring om den etiske refleksjonsprosessen.

Gruppearbeid

- Ordstyrer: Forrigemann som hadde bursdag
- Referent: Fornavn nestsist i alfabetisk rekkefølge (eller tredje sist, fjerdesist etc. hvis man allerede har hatt en oppgave i denne gruppa).
- I plenum: Presenter resultatene fra arbeidet, ca. fem minutter.

Fagnettverk KRLE
Fjerde samling, 24. mars 2021

Tverrfaglige temaer i KRLE

Vebjørn Horsfjord

